

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Wpływ Rodziców na motywację dziecka do nauki

Hanna Micińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

25 kwietnia 2022 r.

Organizatorzy

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

1

Na dobry początek

- Dzieci zaczynają od tego, że **kochają** swoich rodziców.
- Po pewnym czasie **sądzą** ich.
- Rzadko kiedy im **wybaczą**.

Oskar Wilde

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

2

3

4

1

Wiek i etap rozwoju

Styl uczenia się

Inteligencja wieloraka

Afiliacja

Jak nas postrzega?

Co wiemy o naszym dziecku?

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

5

6

Czy nasze dziecko jest **słuchowcem, wzrokowcem, kinestetykiem**, a może **dotykowcem**?

- Czy kiedy się nad czymś koncentruje lub próbuje się czegoś nauczyć potrzebuje ruchu, a może potrzebuje coś przekąsić?
- Czy pora dnia ma dla niego znaczenie, czy wie o jakich godzinach najlepiej pracuje jego umysł?
- A może nie potrafi się uczyć w ciszy, a może nie sprzyja mu mocne oświetlenie, woli ciepło czy chłód?
- A co z miejscem do nauki? Potrafi się uczyć siedząc prosto przy stole?
- Czy najlepsze efekty uzyska ucząc się w grupie? Z dorosłym? Z kolegą / koleżanką? A może sam?
- Co poprawi jego motywację i nastawienie do nauki oraz poczucie odpowiedzialności?
- Czy jest osobą mającą zdolność przystosowania się do różnych sytuacji czy wprost przeciwnie, jest postrzegane jako buntownik?
- Czy potrafi się samo zdyscyplinować? A może potrzebuje ciągłych impulsów i kogoś, kto będzie mu przewodnikiem?
- Która półkula mózgu dominuje u naszego dziecka i co to oznacza?

7

Preferencje w zakresie przetwarzania informacji - profil dominacji

- W zależności od tego, która półkula mózgowa, lewa czy prawa, odgrywa dominującą rolę podczas przetwarzania informacji, mamy odmienny styl przetwarzania danych i zachowania.
- Większość ludzi względnie swobodnie wykorzystuje funkcje obu półkul.
- Sytuacja się radykalnie zmienia **w warunkach przeciążenia organizmu, wtedy następuje automatyczne „przełączenie” działania na tryb półkuli dominującej.**
- Do efektywnego uczenia się potrzebujemy współpracy obu półkul – obupółkulowego uczenia się.

8

Półkule mózgowe

Mowa, czytanie
Myślenie logiczne
i racjonalne
Analiza
Szczegóły
Myślenie linearne
Krok po kroku
Myślenie abstrakcyjne
Porządek
Kolejność
Systematyzowanie
Operowanie liczbami
Czas
Planowanie
Operowanie słowami
Dostowność

Wizualizacja
Myślenie
intuicyjne
Synteza
Ogląd ogółu
Wyobraźnia
Kojarzenie
Marzenia
Kreatywność
Muzyka, rytm, taniec
Widzenie przestrzenne
Kolor
Uczucia, emocje
Spontaniczność
Tworzenie obrazów
Metaforyzowanie

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

9

Lewopółkulowcy widzą drzewa w lesie.

Prawopółkulowcy widzą las z drzewami.

**W praktyce to czyni wielką różnicę
w postrzeganiu świata!**

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

10

Uwaga na sensory!

Ucząc się każdy z nas preferuje jeden z rodzajów pamięci, a mianowicie jest **wzrokowcem** (musi widzieć to, czego uczy się), **słuchowcem** (lubi rozmawiać, myśli słowami i dźwiękami, trudno mu skoncentrować się w hałasie), **czuciowcem** czy **kinestetykiem** (aby się czegoś nauczyć musi eksperymentować, dotykać, być fizycznie włączony w akcję nabywania wiedzy) itp.

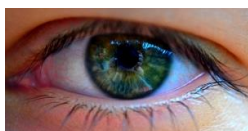
11

Każdy zmysł ma w korze mózgu swoją reprezentację. W każdej chwili do wszystkich naszych zmysłów dociera tak duża ilość informacji, że nasz mózg nie jest w stanie ich wszystkich przetworzyć.

Selekcja jest zatem koniecznością.

W pierwszej kolejności przetwarzane są bodźce, które uznane zostają za nowe i z jakiegoś powodu istotne.

Pamiętajmy, że mózg ewolucyjnie został przygotowany do selekcji informacji i koncentrowania się na tych, które z **jego subiektywnego** punktu widzenia mają największe znaczenie.

12

Profil Wielorakich Inteligencji

- Profil ten jest w pewnym stopniu także uwarunkowany programem neurologicznym – danym przez naturę, ale w dużej mierze jest efektem wpływu środowiska, w którym przyszło się dziecku wychowywać.
- Każdy z nas ma osobisty profil inteligencji, w którym w określony, wyjątkowy dla każdego sposób układają się: **inteligencja lingwistyczno-językowa, wizualno-przestrzenna, logiczno-matematyczna, kinestetyczna, muzyczna, interpersonalna, intrapersonalna, przyrodnicza.**

13

Afiliacja

Potrtał wiedzy.onet.pl

- Łączenie się z innymi, dążenie do nawiązywania i podtrzymywania kontaktów społecznych dających jednostce **poczucie więzi z innymi, poczucie społecznej akceptacji.**
- Potrzeba afiliacji stanowi wyraz tzw. potrzeby **kontakt emocjonalnego**, jednej z podstawowych potrzeb psychologicznych człowieka.
- U większości ludzi potrzeba afiliacji jest jedną z **podstawowych potrzeb psychologicznych**, jej siła zależy jednak od indywidualnych doświadczeń jednostki.

14

To ensure a fair selection you all get the same test. You must all climb that tree.

W celu zapewnienia prawidłowej selekcji wszyscy zdają ten sam test. Musicie wspiąć się na to drzewo.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCY.PL

15

Dzieci uczą się tego, czego doświadczają ... Dorothy Law Nolte

- Dziecko krytykowane uczy się potępić.
- Dziecko otoczone wrogością uczy się agresji.
- Dziecko żyjące w strachu uczy się lęklivości.
- Dziecko doświadczające litości uczy się rozczulać nad sobą.
- Dziecko wyśmiewane uczy się nieśmiałości.
- Dziecko otoczone zazdrością uczy się zawiści.
- Dziecko zawstydzane uczy się poczucia winy.
- Dziecko zachęcane uczy się wiary w siebie.
- Dziecko otoczone wyrozumiałości uczy się cierpliwości.
- Dziecko chwalone uczy się wdzięczności.
- Dziecko akceptowane uczy się kochać.
- Dziecko otoczone aprobatą uczy się lubić siebie.
- Dziecko darzone uznaniem uczy się, że dobrze mieć cel.
- Dziecko żyjące w otoczeniu, które potrafi się dzielić, uczy się hojności.
- Dziecko traktowane uczciwie uczy się prawdy i sprawiedliwości.
- Dziecko żyjące w poczuciu bezpieczeństwa uczy się ufności.
- Dziecko otoczone przyjaźnią uczy się radości życia.

16

2

dopamine -
love,
passion

Co z tą motywacją?

Kiedy się pojawia i dlaczego?

Co ma z tym wspólnego dopamina?!

Emocje są bardzo ważne!

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

17

Nikt nigdy „nie widział” motywacji,
podobnie jak nikt nigdy „nie widział”
uczenia się.

Tym, co w rzeczywistości widzimy
dzięki systematycznej obserwacji sytuacji,
bodźców i reakcji, są zmiany w zachowaniu.

Philip G. Zimbardo

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

18

Mózg zajęty przepowiadaniem ...

- Sięgając po filiżankę kawy, mózg antycypuje jej smak, zapach, dotyk filiżanki i jeśli nic nie zakłóci tej czynności, wypijamy kawę, odstawiamy filiżankę i nie mamy świadomości całego zdarzenia ani nie zachowujemy go w pamięci. Jest to nasza wiedza utajona (implcite).
- Ale, czasami zdarza się coś, co **pozytywnie** odstaje od tego, co nasz mózg sobie wyliczy, efekty są lepsze, niż oczekiwaliśmy. Poza tym porównaniem, powstaje sygnał, że rezultat danego zachowania był lepszy od oczekiwanego.
- **Ten sygnał oznacza uczenie!**
- Nie uczymy się wszystkiego, co na nas napiera, ale tego, co ma pozytywne konsekwencje!

Na podstawie M. Spitzer, Jak uczy się mózg, s.134

Rola dopaminy w procesach motywacyjnych

- Dopamina jest głównym neuroprzekaźnikiem **układu nagrody i motywacji** w mózgu. Neurony tego układu prowadzą z jednej strony do kory czołowej, a także do **jądra półleżącego przegrody**.
- Jeśli np. dopamina uwolni się w korze, to może doprowadzić do **zwiększenia jasności myślenia**.
- Jeśli dopamina uwolni się w jądrze półleżącym, uwalniają się w płacie czołowym opiaty powodujące, iż zachowanie lub zdarzenie, które doprowadziły do lepszego rezultatu są dalej przetwarzane i zostaną zapamiętane z większym prawdopodobieństwem, czyli **uczymy się!**

Uczymy się zawsze, kiedy doświadczamy czegoś pozytywnego!

- Ten mechanizm odgrywa kluczową rolę w uczeniu się najróżniejszych rzeczy, przy czym oczywistym jest, iż dla człowieka **pozytywne doświadczenia** wiążą się z **pozytywnymi kontaktami społecznymi**.
- Człowiek od zawsze uczy się we wspólnocie i wspólna aktywność czy współdziałanie jest prawdopodobnie **najważniejszym wzmacniaczem**.
- Biologiczne korzenie wspólnoty rodziców, nauczycieli i uczniów stają się w ten sposób bardzo wyraźne!

21

- Jeśli ucząc się, możemy wykorzystać silne strony mózgu, to nauka przestaje być uciążliwym zajęciem. Dobrze zorganizowana jest przyjemna i prowadzi do uwalniania **dopaminy**, co jest silnym motywatorem do dalszej pracy.
- Warto wiedzieć, że **uśmiech czy dobre słowo mają wielką moc sprawczą** i działając na mózg jak każda inna nagroda, prowadzą także do uwalniania **dopaminy**.
- Wśród wyzwalaczy dopaminy jest jeszcze błogi smak czekolady, muzyka, ...

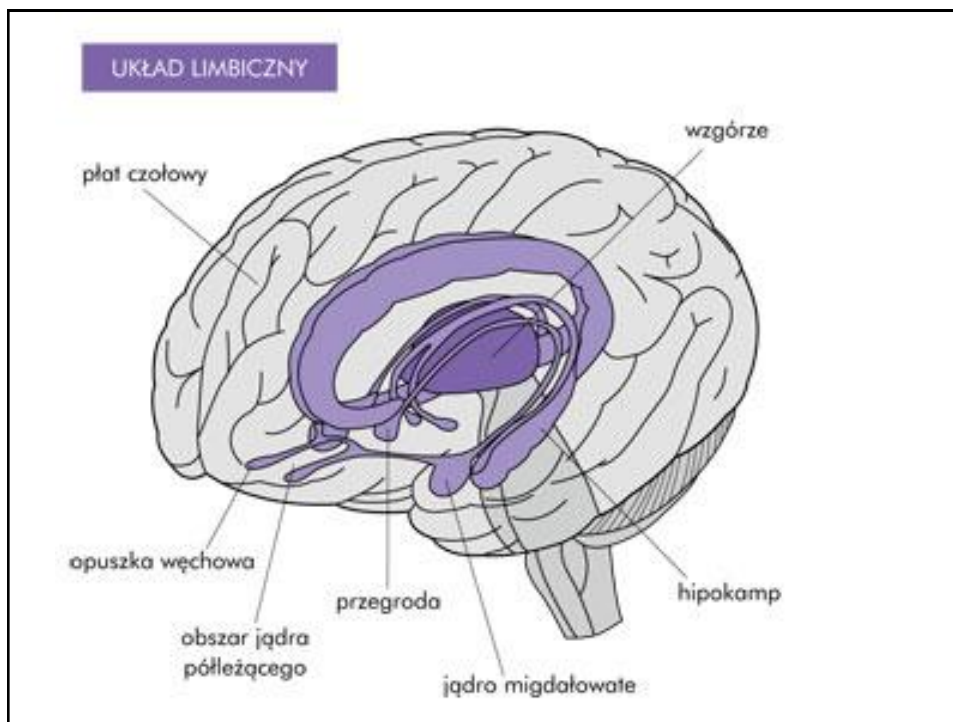
22

„Lęk zżera duszę”

- Silny lęk może spowodować szybkie uczenie, ale ogólnie nie sprzyja procesom poznawczym i dodatkowo uniemożliwia dokładnie to, co ma zostać osiągnięte – nie pojedynczy fakt, ale połączenie nowych treści z treściami już znanymi i zastosowanie tego, czego nauczyliśmy się w wielu sytuacjach i na wielu przykładach.
- Jądro migdałowe (amygda) blisko hipokampu odpowiada za szybkie uczenie się nieprzyjemnych przeżyć i unikanie ich w przyszłości.
- Lęk zmienia ciało (walcz lub uciekaj) i duszę.

Emocje **nie są** wrogiem rozumu – **ale mogą nim być!**

- Pozytywny kontekst emocjonalny wpływa na skłonność lepszego zapamiętywania
- W procesie **przypominania** uaktywniają się te obszary mózgu, które aktywne były także w trakcie **zapamiętywania**
- Ostre pobudzenie emocjonalne może doprowadzić do zapamiętywania pewnych rzeczy lepiej (np. napaść, pierwsza miłość)

25

„To nie fakty, a historie nas napędzają, sprawiają, że słuchamy, dotykają nas i nie wychodzą nam z głowy.

Chętnie zapominamy o tym, że historie kierują nami w znacznie większym stopniu, niż byśmy tego chcieli.”

M. Spitzer, *Jak uczy się mózg*, PWN, Warszawa 2007

26

3

Jak wpływać na motywację dziecka do nauki?

Czy rodzic wie, obserwuje, co motywuje jego dziecko do wszelkiej aktywności?

Czy rodzic ma motywację do wpływania na dziecko?

Czy motywacja zewnętrzna nie zastępuje tej wewnętrznej?

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

27

Większość ludzi twierdzi, że dorastanie powinno umożliwić:

1. Wypracowanie **obrazu siebie i poczucia własnej wartości**
2. Rozwinięcie umiejętności **nawiązywania kontaktu** z innymi ludźmi i **wchodzenia** z nimi w relacje
3. Zdobyć **wykształcenia i kompetencji zawodowych**

Czy powyższe dzieje się samo?

J.Bauer, Empatia, PWN, s.89

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

28

„Wbrew temu, co wciąż na nowo jest nam sugerowane, dziecko nie posiada programów genetycznych zapewniających, że wszystko załatwi się samo.

To, co zapewniają nam geny, to fantastyczne neurobiologiczne wyposażenie startowe. Ale to wyposażenie samo się nie obsłuży, musi być obsługiwane i dostrajane.

I to nie tylko po to, by całość doprowadzić do stanu używalności, ale także po to, by wszystko w tym stanie utrzymać.

Nowsze wyniki badań pokazują, że **pełny rozwój neurobiologicznego wyposażenia człowieka możliwy jest jedynie za sprawą relacji międzyludzkich, tych przenoszących się na dziecko z jego otoczenia społecznego.**

J.Bauer, Empatia, PWN, s.90

„Układ neuronów lustrzanych jest częścią podstawowego neurobiologicznego wyposażenia. W chwili narodzin jest on niedojrzały i nieodróżniony.

Empatia nie jest wrodzona!

Jeśli ktoś nie wykorzysta szansy na nawiązanie relacji po narodzinach i w pierwszych latach życia, może to u niego doprowadzić do upośledzenia rozwoju i funkcji nerwowego układu lustrzanego, a tym samym wystąpią **deficyty w wykształcaniu obrazu siebie, wchodzeniu w relacje i zdobywaniu kompetencji**”.

J.Bauer, Empatia, PWN, s.90

Treści, które są odzwierciedlone przez rodziców dostarczają dziecku wiedzy na własny temat.

Dopiero w odzwierciedleniach płynących od dorosłych dziecko może zobaczyć, kroczek po kroczku, kim jest.

J.Bauer, Empatia, PWN, s.90 - 91

Jesteśmy, gdy widzimy i jesteśmy widziani.

Donald W.Winnicott, brytyjski psycholog

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

31

Dlaczego nie robimy wyłącznie tego, co obserwujemy u innych?

J.Bauer, Empatia, PWN, s.70-71

Za umiejętność kontrolowania intuicyjnych zjawisk odzwierciedlania i naśladowania odpowiadają określone obszary kory czołowej.

Naśladowanie pozostaje najważniejszą skłonnością ludzkiego zachowania.

Nieświadomie przejmujemy zachowania innych ludzi, zwłaszcza, gdy odczuwamy do kogoś sympatię lub jesteśmy do niego „dostrojeni”.

Od czasu do czasu zupełnie zdrowi dorośli znajdują się, w „stanach”, w których wszelkie mechanizmy kontroli neuronów lustrzanych zawodzą.

Takim stanem może być **zakochanie!**

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

32

Motywacja czy raczej demotywacja?

- Jeśli my, rodzice, nauczyciele zastanawiamy się, jak kogoś zmotywować, oznacza to, że tak naprawdę chcemy go skłonić do zrobienia tego, czego **my chcemy!**
- Zamiast tego postawmy pytanie: dlaczego tak wielu uczniów jest **zdemotywowanych?**
- W szkole wyróżnia się i chwali najlepszych, pozostali czują się kiepsko!
- W domu bywa różnie!
- Nauczyciele nie zawsze należą do entuzjastów swojej profesji, (nie porażają entuzjazmem), a rodzice?

Jak wykorzystać tę wiedzę o mózgu do nauki ?

- Jak pisze prof. Spitzer nauka jest procesem aktywnym „**im bardziej kolorowo i żywo, im śmieszniej i bardziej w formie zabawy, im bardziej interaktywnie i konkretnie przedstawimy treści, których mamy się nauczyć, tym skuteczniej się ich nauczymy**”
- Dlaczego? Ponieważ taka nauka pozostawi **więcej śladów pamięciowych w różnych ośrodkach korowych**, im bardziej będzie niezwykła i ciekawa tym masz większe szanse, aby później sobie przypomnieć informacje, których się uczyłeś. Po prostu informacja będzie ulokowana i powiązana ze sobą w wielu strukturach mózgu.

Drodzy Rodzice, pamiętajmy że:

**Dzieci potrzebują miłości - szczególnie wtedy
gdy na nią **nie zasługują**.** Henry David Thoreau

**Dziecko to wyspa ciekawości otoczona morzem
znaków zapytania.** Autor nieznany

**Dzieci nigdy nie słuchają starszych, ale zawsze
ich naśladowają.** James Baldwin

35

**Dziękuję Państwu za uwagę
i zachęcam do wspólnej nauki
z dzieckiem – to może łatwe nie
jest, ale za to jaka satysfakcja i to
po obydwu stronach!**

Hanna Micińska

36